

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КІРОВОГРАДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра суспільних наук та документознавства

ДОКУМЕНТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ГРОМАДЯН

Методичні вказівки

**до вивчення дисципліни для студентів напряму підготовки
6.020105 "Документознавство та інформаційна діяльність"**

Затверджено
на засіданні кафедри
суспільних наук та
документознавства
Протокол № 1
від 27.08.2014 р.

Документне забезпечення правового захисту громадян. Методичні вказівки до вивчення дисципліни для студентів напряму підготовки 6.020105 "Документознавство та інформаційна діяльність" /Укладач: Лукашевич О.А. – Кіровоград: РВЛ КНТУ, 2014. – 39 с.

ПЕРЕДМОВА

Навчальна дисципліна «Документне забезпечення правового захисту громадян» є складовою циклу професійно-орієнтованих дисциплін державного стандарту підготовки бакалаврів за напрямком «Документознавство та інформаційна діяльність». В сучасних умовах глобальної інформатизації суспільства, розвитку стосунків ділового партнерства, в тому числі і закордонних контактів, професія секретаря-референта вже не обмежується роботою з документами.

Необхідність забезпечення юридичної та громадянської свідомості студентів, приведення змісту освіти у відповідність із сучасними вимогами міжнародних стандартів, національного законодавства, юридичної практики вимагає створення навчального матеріалу зручного у використанні та доступного для сприйняття з адаптованим до сучасних потреб змістом правових дисциплін.

Тому методичні вказівки включають детально систематизований матеріал, що відображає сутність правових явищ, акцентує увагу на ключових положеннях, формує комплексне уявлення про основні напрямки юридичної освіти.

Відповідно до завдань навчальної дисципліни, методичні вказівки містять: рекомендації до її вивчення; підготовки семінарських занять і рефератів; тематику рефератів; основний теоретичний матеріал; контрольні та екзаменаційні питання; список рекомендованої та використаної літератури.

В цілому дані методичні вказівки мають сприяти формуванню високого рівня правової свідомості студентів – учасників суспільних відносин, а тим самим, ствердженню правових, справедливих засад державного устрою в Україні, реального забезпечення наданих особі прав і свобод.

Підсумовуючі сказане, можна таким чином сформулювати мету курсу «Документне забезпечення правового захисту громадян»:

- надати студентам основи знань з правового захисту, необхідні для якісної підготовки фахівця, ознайомити їх з професійними вимогами до фахівця сфери соціальної комунікації, його правовим статусом, обов'язками в управлінській структурі і в організації інформаційно-довідкової служби, ділових заходів.

Мета навчання дисципліни – ознайомити студентів з загальними вимогами до рівня підготовки спеціалістів; засвоєння системних вимог до професійних знань, умінь і навичок спеціалістів, об'єктів і видів професійної діяльності

У результаті вивчення дисципліни студент повинен:

знати:

- напрямки, форми і принципи організації праці документознавця;
- методи використання робочого часу для раціональної організації праці;
- теоретичні й методичні питання регламентації організації праці;
- елементи організації праці: розподіл і кооперація праці, організація трудових процесів, організація робочих місць.

вміти:

- розробляти і впроваджувати раціональні форми організації власної праці;
- розробляти пропозиції щодо підвищення ефективності праці у структурному підрозділі, установі;
- визначати затрати часу на виконання документаційних робіт в умовах раціонального використання робочого часу;
- визначати відволікаючі фактори, аналізувати їх, знаходити шляхи їх усунення;
- дотримуватися правових норм, регламентуючих нормативів праці підрозділу, відділу.

Тематичний план
навчальної дисципліни "Документальне забезпечення
правового захисту громадян"

№ теми	Назва змістового модуля	Кількість годин
1.1. – 1.2.	Змістовий модуль 1. Правові відносини: поняття та структура. Право на судовий захист.	36
2.1. – 2.6.	Змістовий модуль 2. Основи конституційного права України. Звернення громадян до суду за захистом своїх прав	33
3.1. – 3.6.	Змістовий модуль 3. Основи цивільного права України. Адміністративно-правові відносини. Забезпечення права на захист	39

Програма з курсу "Документальне забезпечення правового захисту громадян" для студентів напрямку підготовки 6.020105 "Документознавство та інформаційна діяльність"

Лекції 17 годин

Самостійна робота 57 годин

Індивідуальна робота 5 годин

Разом 108 години

Опис складу змістових модулів навчальної дисципліни «Документне забезпечення правового захисту громадян»

Змістовий модуль I

Правові відносини. Основи правосвідомості та правової культури, правової поведінки та юридичної відповідальності

Тема 1.1. Правові відносини: поняття та структура

- 1.4.1. Суб'єкти правовідносин.
- 1.4.2. Правосуб'єктність, правоздатність, дієздатність.
- 1.4.3. Відмінність правоздатності та дієздатності фізичних і юридичних осіб.
- 1.4.4. Об'єкти правовідносин та їх види. Зміст правовідносин.
- 1.4.5. Суб'єктивне право та юридичні обов'язки.
- 1.4.6. Поняття юридичних фактів та їх види.

Тема 1.2. Право на судовий захист

- 1.6.1. Загальна характеристика захисту прав громадян.
- 1.6.2. Основна термінологія теми.
- 1.6.3. Нормативно-правові акти про регламентацію судового захисту.
- 1.6.4. Загальні визначення права на судовий захист.
- 1.6.5. Юридичні ознаки права на судовий захист.

Змістовий модуль 2

Основи конституційного права України. Звернення громадян до суду за захистом своїх прав

Тема 2.1. Основні засади Конституційного ладу в Україні

- 2.1.1. Конституційне право як провідна галузь національного права України.
- 2.1.2. Конституція України. Поняття та основні принципи конституційного ладу України.
- 2.1.3. Поняття громадянства. Конституційно-правовий статус громадян, іноземців і біженців в Україні.
- 2.1.4. Поняття і види основних прав, свобод та обов'язків людини і громадянина.
- 2.1.5. Гарантії та захист прав і свобод людини і громадянина.

Тема 2.2. Органи державної влади та місцевого самоврядування України

- 2.2.1. Поняття, система та види органів державної влади України.
- 2.2.2. Поняття виконавчої влади і система її органів. Кабінет Міністрів України. Центральні органи виконавчої влади. Місцеві державні адміністрації.
- 2.2.3. Поняття, структура та повноваження місцевого самоврядування в Україні.
- 2.2.4. Органи місцевого самоврядування та порядок їх формування.

Тема 2.3. Конституційні засади організації та здійснення правосуддя в Україні

- 2.3.1. Поняття правосуддя. Ознаки правосуддя. Принципи правосуддя.

2.3.2. Судова система України. Суди загальної юрисдикції, місцеві та апеляційні суди.

2.3.3. Вищі спеціалізовані суди.

2.3.4. Повноваження Верховного Суду України.

2.3.5. Призначення та обрання суддів. Вища рада юстиції.

2.3.6. Конституційний Суд України.

Тема 2.4. Конституційні засади діяльності правоохоронних та правозахисних органів України

2.4.1. Правоохоронні органи України.

2.4.2. Прокуратура та її місце в системі органів державної влади України.

2.4.3. Функції прокуратури. Органи внутрішніх справ України.

2.4.4. Поняття, структура і принципи діяльності міліції.

2.4.5. Правозахисні органи України.

Тема 2.5. Порядок звернення до Європейського суду з прав людини

2.5.1. Загальна інформація про Європейський суд з прав людини. Підстави звернення до нього.

2.5.2. Як подавати заяву до Суду. Зміст заяви.

2.5.3. Адреса суду. Листування з Судом.

2.5.4. Конфіденційність інформації, надісланої до Суду.

2.5.5. Наявність представника чи адвоката.

2.5.6. Плата за звернення до Суду

Тема 2.6. Звернення громадян до суду за захистом своїх прав

2.6.1. Підстави звернення до суду.

2.6.2. Суд як процес вирішення спору.

2.6.3. Характеристика статусу позивача.

2.6.4. Судові докази.

2.6.5. Підсудність.

2.6.6. Порядок оформлення позовної заяви.

2.6.7. Подання позовної заяви до суду.

Змістовий модуль 3

Основи цивільного права України. Адміністративно-правові відносини.

Забезпечення права на захист

Тема 3.1. Основи цивільного права України

3.1.1. Поняття та предмет цивільного права України.

3.1.2. Джерела цивільного права. Цивільний кодекс України.

3.1.3. Цивільно-правові відносини. Майнові та особисті немайнові відносини.

3.1.4. Суб'єкти та об'єкти цивільно-правових відносин.

3.1.5. Фізична особа. Цивільна правосуб'єктність. Цивільна правоздатність та дієздатність. Види цивільної дієздатності.

3.1.6. Юридична особа. Ознаки юридичної особи. Види юридичних осіб. Зміст цивільно-правових відносин. Захист цивільних прав людини.

Тема 3.2. Основи адміністративного права України

3.2.1. Поняття та предмет адміністративного права України.

3.2.2. Структура та функції адміністративного права.

3.2.3. Джерела адміністративного права.

3.2.4. Кодекс України про адміністративні правопорушення.

Тема 3.3. Адміністративно-правові відносини

3.3.1. Сутність та ознаки адміністративних правовідносин.

3.3.2. Суб'єкти адміністративного права.

3.3.3. Адміністративне деліктне право.

3.3.4. Поняття, ознаки та склад адміністративного правопорушення.

3.3.5. Адміністративна відповідальність.

3.3.6. Поняття та види адміністративних стягнень.

Тема 3.4. Основи сімейного права України

3.4.1. Поняття та предмет сімейного права України.

3.4.2. Сімейний кодекс України. Поняття сім'ї.

3.4.3. Поняття шлюбу. Умови і порядок складання шлюбу.

3.4.4. Шлюбний договір. Порядок припинення шлюбу.

Тема 3.5. Забезпечення права на захист осіб у кримінальному та адміністративному процесі

3.5.1. Загальна характеристика права на захист осіб у кримінальному та адміністративному процесі.

3.5.2. Основні терміни теми.

3.5.3. Основні нормативно-правові акти з питань захисту осіб у кримінальному та адміністративному процесі.

3.5.4. Процедури та умови застосування права.

3.5.5. Процедури реагування на порушення права.

Тема 3.6. Відшкодування шкоди завданої незаконними діями органів дізнання, слідства, прокуратури та суду

3.6.1. Ключові поняття, основні нормативно-правові акти по темі.

3.6.2. Процедури застосування та реагування на порушення права.

3.6.3. Типові ситуації порушення права.

3.6.4. Судова та позасудова практика.

ЛЕКЦІЇ – 17 год.

Модуль 1.

Правові відносини. Основи правосвідомості та правової культури, правової поведінки та юридичної відповідальності

Тема 1.4. Правові відносини: поняття та структура – 2 год.

Суб'єкти правовідносин.

Правосуб'єктність, правоздатність, дієздатність.
Відмінність правоздатності та дієздатності фізичних і юридичних осіб.
Об'єкти правовідносин та їх види. Зміст правовідносин.
Суб'єктивне право та юридичні обов'язки.
Поняття юридичних фактів та їх види.
Література [24, 30, 35, 42, 43]

Завдання для самостійної роботи

1. Як Ви розумієте поняття „склад правопорушення”? Розкрийте поняття юридичної відповідальності.
2. Які види юридичної відповідальності Ви знаєте? Підстави юридичної відповідальності.

Питання до самоконтролю

1. Як Ви розумієте поняття "правова свідомість" та „правова культура”?
2. Визначте поняття та види правомірної поведінки.

Тема 1.5. Основи правосвідомості та правової культури, правової поведінки та юридичної відповідальності – 2 год.

Поняття і види правосвідомості та правової культури.
Ознаки правосвідомості.
Поняття, ознаки і види правомірної поведінки.
Правопорушення: поняття та види.
Поняття і основні ознаки юридичної відповідальності.
Мета і функції юридичної відповідальності.

Література [24, 30, 35, 42, 43]

Завдання для самостійної роботи

1. Що таке система права і система законодавства?
2. Як Ви розумієте поняття і ознаки норм права?

Питання до самоконтролю

1. Назвати та охарактеризувати види правової свідомості.
2. Назвати та охарактеризувати види правомірної поведінки.

Тема 1.6. Право на судовий захист – 2 год.

Загальна характеристика захисту прав громадян.

Основна термінологія теми.

Нормативно-правові акти про регламентацію судового захисту.

Загальні визначення права на судовий захист.

Юридичні ознаки права на судовий захист

Література [4, 12, 24, 25, 30, 35, 42, 43]

Завдання для самостійної роботи

1. Дайте визначення поняттю „правосуддя" та охарактеризуйте принципи здійснення правосуддя в Україні.
2. Охарактеризуйте систему судів загальної юрисдикції?

Питання до самоконтролю

1. Як здійснюється обрання та призначення суддів на посаду в Україні?
2. Які існують вимоги до кандидатів на суддівські посади?

Модуль 2.

Основи конституційного права України. Звернення громадян до суду за захистом своїх прав

Тема 2.5. Порядок звернення до Європейського суду з прав людини – 2 год.

Загальна інформація про Європейський суд з прав людини. Підстави звернення до нього.

Як подавати заяву до Суду. Зміст заяви.

Адреса суду. Листування з Судом.

Конфіденційність інформації, надісланої до Суду.

Наявність представника чи адвоката.

Плата за звернення до Суду.

Література [4, 12, 20, 24, 25, 30, 35, 41, 42, 43, 45]

Завдання для самостійної роботи

1. Підстави звернення до Європейського суду з прав людини
2. Правило 47 Регламенту Європейського суду.

Питання до самоконтролю

1. Як подавати заяву до Суду.
2. Зміст заяви.

Тема 2.6. Звернення громадян до суду за захистом своїх прав – 2 год.

Підстави звернення до суду.

Суд як процес вирішення спору.

Характеристика статусу позивача.

Судові докази.

Підсудність.

Порядок оформлення позовної заяви.

Подання позовної заяви до суду.

Література [1, 3, 6, 14, 20, 25, 28, 40]

Завдання для самостійної роботи

1. Приклад оформлення позовної заяви.
2. Скласти схему судів загальної юрисдикції.

Питання до самоконтролю

1. Назвати вимоги до кандидатів на посаду судді.
2. Що означає поняття „законодавчий процес“?

Модуль 3.

Основи цивільного права України. Адміністративно-правові відносини. Забезпечення права на захист

Тема 3.4. Основи сімейного права України – 1 год.

Поняття та предмет сімейного права України.

Сімейний кодекс України. Поняття сім'ї.

Поняття шлюбу. Умови і порядок складання шлюбу. Шлюбний договір.
Порядок припинення шлюбу.

Література [1, 20, 21, 27, 47, 48, 56]

Завдання для самостійної роботи

1. Які принципи сімейного права України Ви знаєте?
2. В чому полягають майнові права та обов'язки подружжя?

Питання до самоконтролю

1. Назвіть ознаки сім'ї.
2. Назвіть характерні ознаки шлюбу.

Тема 3.5. Забезпечення права на захист осіб у кримінальному та адміністративному процесі – 4 год.

Загальна характеристика права на захист осіб у кримінальному та адміністративному процесі.

Основні терміни теми.

Основні нормативно-правові акти з питань захисту осіб у кримінальному та адміністративному процесі.

Процедури та умови застосування права.

Процедури реагування на порушення права.

Література [3, 6, 9, 24, 32, 35, 36, 37, 43, 46, 59]

Завдання для самостійної роботи

1. Назвіть ознаки, що характеризують наявність злочину.
2. Що таке „склад злочину“?

Питання до самоконтролю

1. Які є види кримінального покарання?
2. Перерахуйте обставини, що пом'якшують покарання.

Тема 3.6. Відшкодування шкоди завданої незаконними діями органів дізнання, слідства, прокуратури та суду – 2 год.

Ключові поняття, основні нормативно-правові акти по темі.

Процедури застосування та реагування на порушення права

Типові ситуації порушення права.

Судова та позасудова практика.

Література [3, 6, 9, 14, 24, 32, 35, 36, 37, 43, 46, 59]

Завдання для самостійної роботи

1. Наведіть приклад ситуації порушення права.
2. Перелічіть факти для покладання обов'язку з відшкодування шкоди.

Питання до самоконтролю

1. Перелік незаконних дій відповідних органів державної влади.
2. Охарактеризуйте принципи кримінального права України.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ – 18 год.

Модуль 1

Тема 1.1 Основні поняття права – 2 год.

Місце і роль права в системі соціальних норм.

Поняття соціальних норм.

Види соціальних норм.

Право і мораль та їх відмінні ознаки.

Література [4, 24, 25, 35, 37, 40, 41]

Завдання для самостійної роботи

1. Як співвідносяться між собою такі поняття, як „галузь права”, „підгалузь права”, „інститут права”?
2. Визначить поняття та види суб'єктів і об'єктів правовідносин.

Питання до самоконтролю

1. Як Ви розумієте поняття „джерело права”?
2. Що відрізняє правові норми від норм моралі?

Тема 1.2. Поняття права – 2 год.

Об'єктивне та суб'єктивне право.

Ознаки права. Сутність права.

Зміст права та його види. Функції права.

Джерела права та його форми.

Закони і підзаконні акти.

Література [4, 24, 25, 35, 37, 40, 41]

Завдання для самостійної роботи

1. У чому полягає сутність та зміст права?
2. Назвіть ознаки та види нормативно-правових актів.

Питання до самоконтролю

1. Назвати структурні елементи системи права та системи законодавства.
2. Назвати та охарактеризувати основні види соціальних норм.

Тема 1.3. Система права

Предмет та метод правового регулювання.

Галузь права, інститут права, підгалузь права.

Система законодавства.

Поняття систематизації законодавства та його форми.

Поняття норми права. Ознаки правових норм.

Структура норми права.

Література [4, 24, 25, 35, 37, 40, 41]

Завдання для самостійної роботи

1. Назвати та охарактеризувати основні види соціальних норм.
2. Скласти схему розподілу нормативно-правових актів на закони і підзаконні акти та їх види.

Питання до самоконтролю

1. Використовуючи чинне законодавство, розкрити структуру норми права.
2. Розтлумачити зміст наступних понять та термінів: соціальні норми; право; об'єктивне право; суб'єктивне право; зміст права; функція права; джерело права; закон; підзаконні акти; система права; галузь права; підгалузь права; інститут права.

Тема 1.4. Правові відносини: поняття та структура – 2 год.

Суб'єкти правовідносин.

Правосуб'єктність, правоздатність, дієздатність.

Відмінність правоздатності та дієздатності фізичних і юридичних осіб.

Об'єкти правовідносин та їх види. Зміст правовідносин.

Суб'єктивне право та юридичні обов'язки.

Поняття юридичних фактів та їх види.

Література [24, 30, 35, 42, 43]

Завдання для самостійної роботи

1. Як Ви розумієте поняття „склад правопорушення”? Розкрийте поняття юридичної відповідальності.
2. Які види юридичної відповідальності Ви знаєте? Підстави юридичної відповідальності.

Питання до самоконтролю

1. Як Ви розумієте поняття "правова свідомість" та „правова культура”?
2. Визначте поняття та види правомірної поведінки.

Тема 1.5. Основи правосвідомості та правової культури, правової поведінки та юридичної відповідальності – 2 год.

Поняття і види правосвідомості та правової культури.

Ознаки правосвідомості.

Поняття, ознаки і види правомірної поведінки.

Правопорушення: поняття та види.

Поняття і основні ознаки юридичної відповідальності.

Мета і функції юридичної відповідальності.

Література [24, 30, 35, 42, 43]

Завдання для самостійної роботи

1. Що таке система права і система законодавства?
2. Як Ви розумієте поняття і ознаки норм права?

Питання до самоконтролю

1. Назвати та охарактеризувати види правової свідомості.
2. Назвати та охарактеризувати види правомірної поведінки.

Тема 1.6. Право на судовий захист – 2 год.

Загальна характеристика захисту прав громадян.

Основна термінологія теми.

Нормативно-правові акти про регламентацію судового захисту.

Загальні визначення права на судовий захист.

Юридичні ознаки права на судовий захист

Література [4, 12, 24, 25, 30, 35, 42, 43]

Завдання для самостійної роботи

1. Дайте визначення поняттю „правосуддя" та охарактеризуйте принципи здійснення правосуддя в Україні.
2. Охарактеризуйте систему судів загальної юрисдикції?

Питання до самоконтролю

1. Як здійснюється обрання та призначення суддів на посаду в Україні?
2. Які існують вимоги до кандидатів на суддівські посади?

Модуль 2.

Тема 2.1. Основні засади Конституційного ладу в Україні – 2 год.

Конституційне право як провідна галузь національного права України.

Конституція України. Поняття та основні принципи конституційного ладу України.

Поняття громадянства. Конституційно-правовий статус громадян, іноземців і біженців в Україні.

Поняття і види основних прав, свобод та обов'язків людини і громадянина.

Гарантії та захист прав і свобод людини і громадянина.

Література [4, 5, 11, 24, 25, 28, 35, 37, 40, 41, 55]

Завдання для самостійної роботи

1. Що таке „Конституція України”?
2. У чому полягає єдність та відмінність понять „людина” та „громадянин”?

Питання до самоконтролю

1. Назвати основні принципи конституційного ладу України.
2. На які групи можна поділити конституційні права громадян України?

Тема 2.3. Конституційні засади організації та здійснення правосуддя в Україні – 2 год.

Поняття правосуддя. Ознаки правосуддя. Принципи правосуддя.

Судова система України. Суди загальної юрисдикції, місцеві та апеляційні суди.

Вищі спеціалізовані суди.

Повноваження Верховного Суду України.

Призначення та обрання суддів. Вища рада юстиції.

Конституційний Суд України.

Література [4, 5, 11, 24, 25, 28, 35, 37, 40, 41, 55]

Завдання для самостійної роботи

1. Назвати та охарактеризувати основні ознаки та принципи правосуддя в Україні.
2. Назвати вимоги до кандидатів на посаду судді.

Питання до самоконтролю

1. Назвати склад Конституційного Суду України та порядок його формування.
2. Які головні функції виконавчої влади в державі?

Тема 2.4. Конституційні засади діяльності правоохоронних та правозахисних органів України – 2 год.

Правоохоронні органи України.

Прокуратура та її місце в системі органів державної влади України.

Функції прокуратури. Органи внутрішніх справ України.

Поняття, структура і принципи діяльності міліції.

Правозахисні органи України.

Література [1, 3, 6, 14, 20, 25, 28, 40]

Завдання для самостійної роботи

1. Скласти схему системи органів прокуратури України.
2. Скласти схему структурних підрозділів міліції.

Питання до самоконтролю

1. Назвати основні права Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.
2. Назвати основні види адвокатської діяльності.

Тема 2.5. Порядок звернення до Європейського суду з прав людини – 2 год.

Загальна інформація про Європейський суд з прав людини. Підстави звернення до нього.

Як подавати заяву до Суду. Зміст заяви.

Адреса суду. Листування з Судом.

Конфіденційність інформації, надісланої до Суду.

Наявність представника чи адвоката.

Плата за звернення до Суду.

Література [4, 12, 20, 24, 25, 30, 35, 41, 42, 43, 45]

Завдання для самостійної роботи

1. Підстави звернення до Європейського суду з прав людини
2. Правило 47 Регламенту Європейського суду.

Питання до самоконтролю

1. Як подавати заяву до Суду.
2. Зміст заяви.

Тема 2.6. Звернення громадян до суду за захистом своїх прав – 2 год.

Підстави звернення до суду.

Суд як процес вирішення спору.

Характеристика статусу позивача.

Судові докази.

Підсудність.

Порядок оформлення позовної заяви.

Подання позовної заяви до суду.

Література [1, 3, 6, 14, 20, 25, 28, 40]

Завдання для самостійної роботи

1. Приклад оформлення позовної заяви.
2. Скласти схему судів загальної юрисдикції.

Питання до самоконтролю

1. Назвати вимоги до кандидатів на посаду судді.
2. Що означає поняття „законодавчий процес“?

Модуль 3.

Тема 3.1. Основи цивільного права України – 2 год.

Поняття та предмет цивільного права України.

Джерела цивільного права. Цивільний кодекс України.

Цивільно-правові відносини. Майнові та особисті немайнові відносини.

Суб'єкти та об'єкти цивільно-правових відносин.

Фізична особа. Цивільна правосуб'єктність. Цивільна правоздатність та дієздатність. Види цивільної дієздатності.

Юридична особа. Ознаки юридичної особи. Види юридичних осіб. Зміст цивільно-правових відносин. Захист цивільних прав людини.

Література [21, 24, 26, 33, 43, 56, 57, 58]

Завдання для самостійної роботи

1. Які форми і види цивільно-правових договорів Ви знаєте?
2. Дайте визначення зобов'язальному праву та охарактеризуйте його систему.

Питання до самоконтролю

1. Що таке „фізична особа“?
2. Що таке „юридична особа“?

Тема 3.2. Основи адміністративного права України

Поняття та предмет адміністративного права України.

Структура та функції адміністративного права.

Джерела адміністративного права.

Кодекс України про адміністративні правопорушення.

Література [6, 9, 24, 35, 37, 43]

Завдання для самостійної роботи

1. Які нормативно-правові акти є джерелами адміністративного права України?
2. Які ознаки властиві державному управлінню?

Питання до самоконтролю

1. Хто може бути суб'єктом адміністративних правовідносин?
2. Що являє собою предмет адміністративного права України?

Тема 3.3. Адміністративно-правові відносини

Сутність та ознаки адміністративних правовідносин.

Суб'єкти адміністративного права.

Адміністративне деліктне право.

Поняття, ознаки та склад адміністративного правопорушення.

Адміністративна відповідальність.

Поняття та види адміністративних стягнень.

Література [6, 9, 24, 35, 37, 43]

Завдання для самостійної роботи

1. Ознаки адміністративного правопорушення.
2. Які види адміністративних стягнень Ви знаєте?

Питання до самоконтролю

1. Які органи уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення?
2. Які є особливості притягнення до адміністративної відповідальності неповнолітніх?

Тема 3.4. Основи сімейного права України – 1 год.

Поняття та предмет сімейного права України.

Сімейний кодекс України. Поняття сім'ї.

Поняття шлюбу. Умови і порядок складання шлюбу. Шлюбний договір. Порядок припинення шлюбу.

Література [1, 20, 21, 27, 47, 48, 56]

Завдання для самостійної роботи

1. Які принципи сімейного права України Ви знаєте?
2. В чому полягають майнові права та обов'язки подружжя?

Питання до самоконтролю

1. Назвіть ознаки сім'ї.
2. Назвіть характерні ознаки шлюбу.

Тема 3.5. Забезпечення права на захист осіб у кримінальному та адміністративному процесі – 4 год.

Загальна характеристика права на захист осіб у кримінальному та адміністративному процесі.

Основні терміни теми.

Основні нормативно-правові акти з питань захисту осіб у кримінальному та адміністративному процесі.

Процедури та умови застосування права.

Процедури реагування на порушення права.

Література [3, 6, 9, 24, 32, 35, 36, 37, 43, 46, 59]

Завдання для самостійної роботи

1. Назвіть ознаки, що характеризують наявність злочину.
2. Що таке „склад злочину“?

Питання до самоконтролю

1. Які є види кримінального покарання?
2. Перерахуйте обставини, що пом'якшують покарання.

Тема 3.6. Відшкодування шкоди завданої незаконними діями органів дізнання, слідства, прокуратури та суду – 2 год.

Ключові поняття, основні нормативно-правові акти по темі.

Процедури застосування та реагування на порушення права

Типові ситуації порушення права.

Судова та позасудова практика.

Література [3, 6, 9, 14, 24, 32, 35, 36, 37, 43, 46, 59]

Завдання для самостійної роботи

1. Наведіть приклад ситуації порушення права.
2. Перелічіть факти для покладання обов'язку з відшкодування шкоди.

Питання до самоконтролю

1. Перелік незаконних дій відповідних органів державної влади.
2. Охарактеризуйте принципи кримінального права України.

ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ ТА ПОВІДОМЛЕНЬ

з курсу "Документальне забезпечення правового захисту громадян"

1. Співвідношення норм права з іншими соціальними нормами.
2. Сутність, зміст та основні функції права.
3. Система права і система законодавства: співвідношення і взаємозв'язок.
4. Норми права: поняття, структура, види.
5. Склад і зміст правовідносин.
6. Правова культура, її види та зміст.
7. Конституція України - Основний Закон держави.
8. Основні принципи конституційного ладу України.
9. Конституційно-правовий статус громадянина України.
10. Принципи здійснення правосуддя в Україні.
11. Система судів загальної юрисдикції.
12. Суб'єкти права та форми звернення до Конституційного Суду України.
13. Органи юстиції України. Нотаріат.
14. Адвокатура України

15. Суб'єкти та об'єкти цивільно-правових відносин.
16. Підстави і види цивільно-правової відповідальності.
17. Право власності в Україні та її форми.
18. Підстави виникнення та припинення зобов'язань.
19. Види цивільно-правових договорів.
20. Спадкування за законом і за заповітом.
21. Сім'я за сімейним законодавством.
22. Шлюб за сімейним законодавством.
23. Поняття адміністративного права України.
24. Система і джерела адміністративного права України.
25. Поняття, сутність, принципи і функції державного управління.
26. Адміністративно-правові норми.
27. Адміністративно-правові відносини.
28. Суб'єкти адміністративного права та адміністративних правовідносин.
29. Адміністративне правопорушення та адміністративна відповідальність
30. Поняття, ознаки та склад злочину.
31. Злочин проти особи: загальна характеристика.
32. Кримінальна відповідальність та її підстави.
33. Поняття, ознаки та види кримінального покарання.
34. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх.
35. Підстави звільнення від кримінальної відповідальності.

ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО РЕФЕРАТІВ

Реферат є найпростішою формою наукового дослідження, мета якого полягає в ознайомленні студентів з навчальною літературою, виробленні умінь, необхідних для здійснення бібліографічного пошуку, оволодіння науковим, науково-популярним стилем викладу засвоєної інформації у вигляді стислої усної або письмової доповіді. В подальшому це має

допомогти студентам у написанні тез доповідей на конференції, статей, курсових та дипломних проектів.

Реферати пишуться на аркушах формату А-4, загальний обсяг 12-15 стор. Рукописного або друкованого тексту. Титульна сторінка включає такі компоненти: назву міністерства, навчального закладу, факультету, тему реферату, прізвище і групу студента, який писав реферат, прізвище викладача, який має перевірити дану роботу. На наступній сторінці подається план реферату за простою або складною формою. Зміст реферату обов'язково включає три компоненти: вступ, основна частина, висновки.

У вступі розкривається актуальність теми, висвітлюються питання історіографії; в основній частині студент демонструє володіння матеріалом, уміння його компонувати відповідно до поставленої мети, уміння логічно висловлювати свої думки; у висновках підсумовуються результати проведених студентом досліджень, які можуть подаватися довільно.

Реферат завершує список використаної літератури, оформлений відповідно до вимог бібліографії, тобто в алфавітному порядку і включає прізвище автора, його ініціали, назву праці, місце і рік видання, назву видавництва, кількість сторінок. Наприклад: Бакуменко В.Д. Теоретичні та організаційні засади державного управління: Навч. посіб. / В.Д.Бакуменко, П.І.Надолішній. — К.: Міленіум, 2003. — 256 с.

ПРОБЛЕМНО-ПОШУКОВІ ЗАВДАННЯ З КУРСУ "ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ГРОМАДЯН"

1. Поняття та види соціальних норм.
2. Співвідношення норм права і норм моралі.
3. Поняття права. Об'єктивне право. Суб'єктивне право.
4. Основні ознаки права.
5. Функції права.

6. Поняття та основні форми (джерела) права.
7. Види нормативно-правових актів.
8. Поняття та види законів.
9. Поняття та види підзаконних актів.
10. Поняття та елементи системи права.
11. Галузь права.
12. Поняття та структура норми права.
13. Поняття та структура правових відносин.
14. Суб'єкти правових відносин.
15. Поняття та види об'єктів правових відносин.
16. Зміст правових відносин.
17. Поняття та види юридичної відповідальності.
18. Підстави для притягнення до юридичної відповідальності.
19. Поняття та ознаки Конституції України.
20. Поняття та стадії законодавчого процесу.
21. Характеристика судової влади в Україні.
22. Поняття та основні ознаки правосуддя.
23. Принципи здійснення правосуддя.
24. Характеристика судової системи України.
25. Характеристика системи судів загальної юрисдикції.
26. Місцеві суди.
27. Апеляційні суди.
28. Вищі спеціалізовані суди.
29. Верховний Суд України.
30. Правовий статус суддів в Україні.
31. Поняття та предмет цивільного права України
32. Джерела цивільного права.
33. Принципи цивільного права.
34. Функції цивільного права.
35. Суб'єкти цивільно-правових відносин.

36. Захист права власності в Україні.
37. Поняття та предмет цивільно-правового договору.
38. Види договорів.
39. Форми договорів.
40. Цивільно-правова відповідальність.
41. Види цивільно-правової відповідальності.
42. Поняття спадкового права.
43. Поняття та умови складання шлюбу.
44. Характеристика змісту і форми шлюбного договору.
45. Поняття та підстави припинення шлюбу.
46. Поняття та сторони трудового договору.
47. Зміст трудового договору.
48. Види трудових договорів.
49. Форми трудових договорів.
50. Документи, які необхідні для укладення трудового договору.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Авер'янов В. Б. Органи виконавчої влади в Україні. - К., Ін Юре, 1997.
2. Административное право Украины: Учебник /Под. общ. ред. С.В. Кивалова. -Х.: Одиссей, 2004. -880с.
3. Александров Ю.В., Клименко В.А. Кримінальне право України. Загальна частина: Підручник. -К.: МАУП, 2004. -326с.
4. Андрусяк Т. Теорія держави і права. - Львів, 1997.
5. Балакірева С. Р. Конституційне право України: Навчальний посібник. - К.; 2003. -210 с.
6. Беленчук І.А. Адміністративне право України: Навчальний посібник. - К.; А.С.К, 2004.-176с.
7. Біла Л. Р., Картузова І. О. Організація державної служби в Україні: Навчально-методичний посібник. - Одеса., Юридична література, 2000.
8. Болотіна Н. Б. Трудове право України: Підручник. - К.: Вікар, 2003.
9. Битяк Ю. П. Адміністративне право, - Х.: Консум, 2000.
10. Бондарев Є. М., Бугай В. В. та ін. Цивільне та сімейне право України: Навчальний посібник / За ред. В. В. Васильченка. - Донецьк, 2003.
11. Годованець В. Ф. Конституційне право України: Конспект лекцій. -К.; 2000.-216 с.
12. Загальна теорія держави і права. / За ред. В. В. Копейчикова. - К.: Юрінком Інтер, 2000. -312 с.
13. Закон України "Про арбітражний суд" від 4 червня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1991. - №36. - Ст.469.
14. Закон України "Про прокуратуру" від 5 листопада 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1991. - №53. - Ст.793.
15. Закон України "Про статус суддів" від 15 грудня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1993. - №8. - Ст.56.
16. Закон України "Про колективні договори і угоди" від 1 липня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1993. - №36. - Ст.361.
17. Закон України "Про нотаріат" від 2 вересня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1993. - №39. - Ст.383.
18. Закон України "Про органи реєстрації актів громадянського стану" від 24 грудня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1994. -№14.- Ст.78.
19. Зобов'язальне право. Теорія і практика: Навчальний посібник / За ред. О. В. Дзери. - К.: Юрінком Інтер, 2000. -910 с.
20. Закон України "Про судоустрій України" від 7 лютого 2002 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2002. - №27-28. - Ст.180.
21. Калітенко О.М., Харитонов Е.О. Цивільне та сімейне право України: Підручник. -Х: Одисей, 2004. -640с.
22. Карлицький С.М. Трудове право України: Навчальний посібник. -К.: Прецедент, 2004. - 216с.
23. Карпенко Д. О. Трудове право України: Курс лекцій - К.: МАУП, 1999.-

192 с.

24. Кельман М. С, Мурашин О. Г. Загальна теорія права: Підручник. -К.: Кондор, 2002.-353 с.
25. Кириченко В.М. Правознавство: Курс лекцій- Запоріжжя: ЗНТУ, 2006.- 247 с.
26. Колпаков В. К., Кузьменко О. В. Адміністративне право України: Підручник. - К.: Юрінком Інтер, 2003. - 544 с.
27. Конституційне право України: Підручник / За ред. В.Ф. Погорілка. -3-є вид.: - К.: Наукова думка, 2002.
28. Конституційне право України. / За ред. В. Я. Тація, В.Ф. Погорілка, Ю. М. Тодики.-К.;1999.
29. Конституційне право України: Підручник / За ред. Ю.М. Тодика, В. С. Журавського. - К.;2002. - 544 с.
30. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - №30. - Ст.141.
31. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. // Відомості Верховної Ради Української РСР. - Додаток до №51.-Ст. 1122
32. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2001. - №25-26. - Ст. 131.
33. Котюк В. О. Теорія права: Курс лекцій - К.; 1996. - 208 с.
34. Кравченко В.В., Савчук О.П. Правознавство: Навчальний посібник. -К.: Атіка, 2005.-560с.
35. Кравчук К.Г. Опорні конспекти з основ права: Курс лекцій. Навчальний посібник. -К.: Атіка, 2005. -312с.
36. Кримінальне право України: Навчальний посібник. / С.Г. Волкотруб, О.М. Омельчук, В.М. Ярін та ін. -К.: Наукова думка; Прецедент, 2004. - 297с.
37. Логвінова М., Кафарський В. Основи правознавства: Навчальний посібник. -К.: Центр навчальної літератури,-2005, -568с.
38. Матишевський П. С. Кримінальне право України. Загальна частина: Підручник. - К.: А. С. К., 2001.- 352 с.
39. Мельник М. І., Хавронюк М. І. Правоохоронні органи та правоохоронна діяльність: Навчальний посібник. - К.: Атіка, 2002.
40. Основи правознавства України: Навчальний посібник. Вид. четверте, доповн. та перероблене. / Ківалов С. В., Музиченко П. П., Крестовська Н. М., Крижанівський А. Ф. - Х.: Одісей, 2004. - 368 с.
41. Основи правознавства: Навчальний посібник / Під заг. ред. В.П. Пастухова. —К.: Алерта. 2005. -377с.
42. Погребной И. М. Теория права: Учебное пособие. 3-е изд., испр. и доп.- Х.; 2003.-128 с.
43. Правознавство: Підручник / За ред. В. В. Копейчикова. - 7-е вид., стер. - К.: Юрінком Інтер, 2003. - 736 с.
44. Правознавство: Навчальний посібник/ За загл. ред. П.В.Мельника. - Ірпінь. 2003.-409 с.

45. Рабинович П. М. Основи загальної теорії права та держави: Навчальний посібник. Вид. 5-е, зі змінами. - К.: Атіка, 2001. - 176 с.
46. Савченко А.В. Сучасне кримінальне право України: Курс лекцій / А.В. Савченко, В.В. Кузнецов, О.Ф. Штанько. -К.: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2005. -640с.
47. Сімейне право України: Підручник. /За ред. В.С.Гопанчука. - К.: Істина, 2002. - 304с.
48. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2002. - №21-22. - С/г.1.35.
49. Сімейне право України: Підручник. /За загл.ред. В.І.Борисової та І.В.Жилінкової. - К.: Юрінком Інтер, 2004. - 264с.
50. Скакун О. Ф. Теорія держави і права. - Х.: Консум, 2001.
51. Стефанюк В. С. Судова система України та судова реформа. - К.: Юрінком Інтер, 2001.
52. Суд та інші правоохоронні органи. Правоохоронна діяльність. - К.: Атіка, 2000.
53. Теорія держави і права: Навчальний посібник / За заг. ред. С. Л. Лисенкова, В. В. Копейчикова . - К.: Юрінком Інтер, 2002. - 368 с.
54. Трофимова З. В. Теория государства и права. Учебное пособие. -Донецк, 2004. -176 с.
55. Фрицький О. Ф. Конституційне право України: Підручник. - К.: Юрінком Інтер, 2002. - 536 с.
56. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. -2003. -№40-44. -Ст.356.
57. Цивільне право України: Академічний курс: Підручник: У двох томах / За загл. ред. Я. М. Шевченко. — Т.1. Загальна частина. - 520 с, Т.2. Особлива частина. - К.: Ін Юрс, 2003. - 408 с.
58. Цивільне право України: Навчальний посібник. /За ред. Р.О.Стефанчука. - К.: Прецедент, 2004. - 448с.
59. Шпиталенко Г. А. Шпиталенко Р. Б. Основи правознавства: Навчальний посібник / За загл. ред. І. П. Лаврінчук. - К.: Каравела, 2004. - 376 с.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

з дисципліни “Документне забезпечення правового захисту громадян”

1. Поняття та види соціальних норм.
2. Співвідношення норм права і норм моралі.
3. Поняття права. Об'єктивне право. Суб'єктивне право.
4. Основні ознаки права.
5. Функції права.
6. Поняття та основні форми (джерела) права.
7. Види нормативно-правових актів.
8. Поняття та види законів.
9. Поняття та види підзаконних актів.
10. Поняття та елементи системи права.
11. Поняття та структура системи законодавства.
12. Поняття та основні форми систематизації законодавства.
13. Поняття та структура норми права.
14. Поняття та структура правових відносин.
15. Суб'єкти правових відносин.
16. Правоздатність.
17. Дієздатність.
18. Поняття та види об'єктів правових відносин.
19. Зміст правових відносин.
20. Поняття та види юридичних фактів.
21. Поняття та структура правосвідомості.
22. Поняття та структура правової культури.
23. Поняття та види правомірної поведінки.
24. Поняття та ознаки правопорушення.
25. Поняття злочину.
26. Поняття та види юридичної відповідальності.
27. Кримінальна відповідальність.
28. Адміністративна відповідальність.
29. Цивільна відповідальність.
30. Дисциплінарна відповідальність.
31. Матеріальна відповідальність.
32. Цілі юридичної відповідальності.
33. Поняття конституційного ладу України.
34. Основні принципи конституційного ладу України.
35. Державний устрій України.
36. Принципи громадянства України.
37. Конституційні обов'язки людини і громадянина в Україні.
38. Поняття, ознаки та функції державної влади в Україні.
39. Конституційний принцип поділу державної влади в Україні.
40. Характеристика виборчої системи України.
41. Характеристика принципів виборчого права в Україні.
42. Поняття та стадії законодавчого процесу.

43. Характеристика судової влади в Україні.
44. Поняття та основні ознаки правосуддя.
45. Принципи здійснення правосуддя.
46. Характеристика судової системи України.
47. Місцеві суди.
48. Апеляційні суди.
49. Вищі спеціалізовані суди.
50. Верховний Суд України.
51. Правові акти прокурора (протест, припис, подання, постанова).
52. Основні напрямки діяльності органів юстиції України.
53. Поняття та принципи діяльності нотаріату України.
54. Характеристика системи нотаріальних органів України.
55. Поняття та предмет цивільного права України
56. Суб'єкти цивільно-правових відносин.
57. Об'єкти цивільно-правових відносин.
58. Поняття права власності в Україні.
59. Характеристика суб'єкта, об'єкта і змісту зобов'язань.
60. Підстави виникнення та припинення зобов'язань.
61. Поняття та предмет цивільно-правового договору.
62. Види договорів.
63. Форми договорів.
64. Види цивільно-правової відповідальності.
65. Поняття спадкового права.
66. Характеристика заповіту подружжя та секретного заповіту.
67. Поняття та предмет сімейного права України.
68. Принципи сімейного права України.
69. Загальна характеристика Сімейного кодексу України.
70. Поняття та ознаки сім'ї.
71. Поняття та умови складання шлюбу.
72. Характеристика змісту і форми шлюбного договору.
73. Джерела трудового права України.
74. Характеристика колективного договору.
75. Поняття та види колективної угоди.
76. Форми трудових договорів.
77. Поняття та порядок укладення контракту.
78. Зміст контракту.
79. Припинення трудового договору з ініціативи третіх осіб.
80. Поняття та предмет адміністративного права України.
81. Джерела адміністративного права України.
82. Суб'єкти адміністративних правовідносин.
83. Поняття та предмет кримінального права України.
84. Завдання та функції кримінального права України.
85. Принципи кримінального права України.

ВАРІАНТИ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

для модульного та підсумкового контролів

1. Державний суверенітет-це:
 - а) повновладдя народу, який здійснює свою невід'ємну й неподільну владу самостійно й незалежно від інших соціальних сил;
 - б) верховенство державної влади всередині країни та її незалежність у зовнішньополітичній сфері;
 - в) повновладдя нації, її реальна можливість вільно вирішувати всі питання свого національного життя аж до створення самостійної держави.
2. Основним джерелом конституційного права України є:
 - а) Конституція України;
 - б) постанови Верховного Суду України;
 - в) існуюча нормативно-правова база країни;
 - г) певні нормативні акти Президента України.
3. Шлюбний договір згідно з законодавством України укладається:
 - а) до реєстрації шлюбу і під час шлюбу;
 - б) на протязі одного місяця;
 - в) на протязі одного року після реєстрації шлюбу;
 - г) на протязі п'яти років, якщо подружжя не розірвало шлюб.
4. В адміністративному праві діє:
 - а) презумпція невинуватості;
 - б) презумпція вини;
 - в) жодних презумпцій в адміністративному праві не діє;
 - г) презумпція випадковості.
5. Первинним органом, який розглядає трудові спори є:
 - а) комісія з трудових спорів;
 - б) адміністративна комісія;
 - в) профспілковий комітет;
 - г) суд;
 - д) комісія профспілкового комітету.
6. Назвіть ознаки юридичної особи:
 - а) організаційна єдність;
 - б) наявність печатки;
 - в) наявність статутного фонду;
 - г) наявність відокремленого майна.
7. Чи допускається в кримінальному праві інститут аналога закону?
 - а) так;
 - б) ні;
 - в) може застосовуватися в індивідуальному порядку, якщо для цього є постанова Верховного Суду України
 - г) може застосовуватися в державному порядку.

8. Склад Конституційного Суду України:

- а) 15 суддів;
- б) 18 суддів;
- в) кількість не визначена;
- г) кількість змінюється за рішеннями Верховної Ради України.

9. Правопорушення - це:

- а) порушення правової норми заборони встановленої суспільством, тобто анти суспільне діяння;
- б) протиправне анти суспільне діяння, що заподіює шкоду суспільству і карається законом;
- в) порушення особою конкретної кримінально-правової норми;
- г) відповідальність суспільних відносин приписам норм права.

10. Договір найму житлового приміщення надає:

- а) право власності;
- б) одночасно і право володіння, і право користування, і право розпорядження;
- в) право користування;
- г) тільки право володіння і право користування;
- д) право проживання.

11. Що не відноситься до джерел права:

- а) моральна норма поведінки;
- б) правовий прецедент;
- в) нормативно-правовий договір;
- г) нормативно-правовий акт;
- д) правовий звичай.

12. Діюча Конституція України була прийнята:

- а) 16 липня 1995 року;
- б) 24 серпня 1991 року;
- в) 28 червня 1996 року;
- г) 16 липня 1996 року.

13. Трудовий договір, укладений на невизначений строк може бути розірваний з ініціативи працівника, якщо працівник письмово попередив власника або уповноважений ним орган:

- а) за два місяці до розірвання трудових відносин;
- б) за один місяць до розірвання трудових відносин;
- в) за два тижні до розірвання трудових відносин;
- г) за три дні до розірвання трудових відносин;
- д) за десять днів до розірвання трудових відносин.

14. Назвіть юридичної події:

- а) укладення договору;
- б) землетрус;
- в) рятування особою державного майна;
- г) повінь.

15. Україна є:

- а) унітарною державою;

- б) федерація;
- в) конфедерація;
- г) імперія.

16. Правосуддя - це виключно:

- а) судова діяльність;
- б) юридична діяльність;
- в) судова і юридична діяльності;
- г) адміністративна діяльність.

17. Правовідносини - це:

- а) специфічні суспільні відносини, учасники яких виступають як носії прав і обов'язків, установлених нормами права;
- б) передбачена нормами права здатність суб'єкта мати суб'єктивні права та юридичні обов'язки;
- в) відповідність суспільних відносин приписам норм права.
- г) передбачені нормами права відносин, що контролюються свідомістю і волею.

18. Державний апарат - це:

- а) система органів держави, які виконують управлінські функції;
- б) сукупність форм і методів здійснення державної влади;
- в) державна організація, наділена державно владними повноваженнями;
- г) державна організація, що здійснює функції держави у виробничій сфері.

19. Право на позов виникає з дня:

- а) подачі заяви до суду;
- б) порушення права;
- в) закінчення дії договору;
- г) коли особа дізналася про порушення свого права

20. Що з названого визначає поняття судовий прецедент?

- а) нормативний акт, прийнятий Верховним Судом України;
- б) рішення по конкретній судовій чи адміністративній справі, яка розглядається вперше і надалі має загальнообов'язкове значення при вирішенні аналогічних справ;
- в) рішення парламенту по нестандартній справі, яке надалі має обов'язкове значення при вирішенні аналогічних справ судами;
- г) постанова Верховної Ради України стосовно судів України.

СЛОВНИК ОСНОВНИХ ПОНЯТЬ

Адвокат - особа, яка є громадянином України, має вищу юридичну освіту, стаж роботи за фахом юриста або помічника А. не менше двох років, і склала кваліфікаційні іспити, має свідоцтво про право на зайняття адвокатською діяльністю та прийняла Присягу адвоката України. А. не може працювати в суді, органах державного управління та правоохоронних органах. А. не може бути особою, яка має судимість.

Адвокатська діяльність - діяльність адвокатів щодо забезпечення права на захист від обвинувачення й надання правової допомоги фізичним та юридичним особам при вирішенні справ у судах та інших державних органах.

Адвокатська таємниця - охоплює відомості, отримані адвокатом при здійсненні адвокатської діяльності. Адвокат, помічник адвоката, технічні працівники адвокатського об'єднання не мають права розголошувати інформацію, що становить А. т.

Адвокатура - добровільне професійне об'єднання юристів, яке покликане сприяти захисту прав і свобод людини і громадянина, представляти законні інтереси фізичних і юридичних осіб, надавати їм іншу юридичну допомогу у випадках і у порядку, передбачених чинним законодавством України.

Адміністративна відповідальність - вид юридичної відповідальності громадян і службових осіб, що полягає в застосуванні до особи, яка вчинила адміністративне правопорушення (проступок), певного примусового заходу адміністративного впливу. Порядок та умови притягнення до А. в. регулюються КУпАП.

Адміністративне право - галузь права, сукупність правових норм, що регулюють суспільні відносини у сфері державно-управлінської діяльності органів виконавчої влади всіх рівнів, а також органів місцевого самоврядування. Основним джерелом А.п. є КУпАП.

Адміністративне правопорушення (проступок) - протиправна, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, яка посягає на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління і за яку законом передбачено адміністративну відповідальність.

Адміністративне стягнення - примусовий захід державного впливу, що застосовується до особи, яка вчинила адміністративне правопорушення з метою її виховання, додержання законів України, поваги до правил співжиття, а також запобігання вчиненню нових правопорушень як самим правопорушником, так і іншими особами.

Акти цивільного стану - юридичні факти (події та дії), що нерозривно пов'язані з фізичною особою і започатковують, змінюють, доповнюють або припиняють її можливість бути суб'єктом цивільних прав і обов'язків. До А.ц.с. відносять засвідчені державою факти народження дитини, встановлення її походження, набуття громадянства, вихід з громадянства та його втрата, досягнення відповідного віку, обмеження цивільної дієздатності,

визнання особи недієздатною, шлюб, розірвання шлюбу, усиновлення, зміна імені, інвалідність, смерть тощо. Про здійснення реєстрації актів цивільного стану заявникам видається відповідне свідоцтво.

Апеляція - форма оскарження (подання прокурора, скарга учасника процесу) постанов суду першої інстанції, що не набрали законної сили, до судів вищої інстанції. Кримінальні, цивільні або господарські справи розглядаються по суті судом апеляційної інстанції, яку наділено повноваженнями проводити своє судове слідство або обмежитись тими матеріалами, які є у справі, при цьому або затверджується раніше винесене рішення, або вносяться часткові зміни, або виносяться нове рішення у справі.

Апеляційний суд - суд другої ланки судової системи судів загальної юрисдикції, який є судом вищого рівня для місцевих судів і нижчого стосовно Верховного Суду. В Україні діють загальні та спеціалізовані А.с, які розглядають справи в апеляційному порядку відповідно до процесуального закону, по першій інстанції, що віднесені до їх підсудності законом, ведуть та аналізують судову статистику, вивчають і узагальнюють судову практику тощо.

Боржник - фізична чи юридична особа, яка є суб'єктом зобов'язання і повинна здійснити на користь іншої сторони (кредитора) певну дію чи утриматися від її виконання.

Буквальне (адекватне) тлумачення норм права - різновид тлумачення, коли роз'яснення змісту правової норми повністю збігається з її текстуальною формою. Результат такого тлумачення повністю адекватний мовній формі його висловлення.

Верховний Суд України - найвищий судовий орган у системі судів загальної юрисдикції. Здійснює правосуддя, розглядає справи у касаційному порядку та у порядку виключного провадження. Забезпечує однакове застосування чинного законодавства України всіма судами загальної юрисдикції, дає роз'яснення з питань судової практики тощо.

Вирок - рішення, винесене судом у результаті судового розгляду кримінальної справи щодо винуватості чи невинуватості підсудного та його відповідальності. В. суду може бути обвинувальний або виправдувальний.

Вихідні дні - вид часу відпочинку, тобто дні, вільні від роботи, які надаються працівнику після закінчення трудового тижня. При п'ятиденному робочому тижні працівникам надаються два вихідних дні на тиждень, а при шестиденному - один. Загальним В.д. є неділя.

Відповідач - сторона в цивільному процесі, яка притягається судом до відповіді за позовом. В. може бути фізична або юридична особа. В. має право визнати позов повністю, частково або пред'явити зустрічний позов.

Гарантії прав і свобод людини і громадянина - система методів та механізмів забезпечення повного і неухильного здійснення суб'єктивних прав і юридичних обов'язків суб'єктів у реальній дійсності. Розрізняють соціально-економічні, політичні, ідеологічні та юридичні гарантії.

Генеральний прокурор України - вища посадова особа в системі органів прокуратури України. Г.п. України очолює і спрямовує роботу

органів прокуратури та здійснює контроль за їхньою діяльністю. Г.п. України призначається на посаду та звільнюється з посади за згодою ВР України Президентом України. Строк його повноважень 5 років. ВР України може висловити недовіру Г.п. України, що має наслідком його відставку з посади.

Громадянин - фізична особа, яка перебуває у сталих юридично визначених взаємозв'язках із конкретною державою, що знаходить свій вираз у наявності в особи відповідного громадянства.

Дарування - цивільно-правовий договір, за яким одна сторона передає або зобов'язується передати у майбутньому іншій стороні безоплатно майно у власність.

Державна служба - професійна діяльність державних службовців, які мають відповідні службові повноваження та одержують заробітну плату за рахунок державного бюджету.

Джерело права - спосіб зовнішнього вираження і закріплення норм права, що виходять від держави і які мають загальнообов'язкове значення. До зовнішніх форм (джерел) права відносять: 1) правовий звичай; 2) правовий (судовий, адміністративний) прецедент; 3) нормативно-правовий договір; 4) нормативно-правовий акт.

Довіреність - письмовий документ, який видається однією особою іншій особі для представництва перед третьою особою. Д., як правило, має бути засвідчена нотаріально. Залежно від змісту та обсягу прав виділяють такі види Д.: 1) генеральні (загальні); 2) спеціальні; 3) разові. Строк дії Д. зазначається у ній.

Договір - домовленість двох або кількох сторін спрямована на встановлення або припинення цивільних прав та обов'язків. Д. вважається дієним за дотримання таких умов: 1) законної дії; 2) волевиявлення сторін; 3) дотримання встановленої законом форми договору; 4) правоздатності та дієздатності сторін.

Договір міжнародний - угода двох або більше суб'єктів міжнародного права щодо набуття, встановлення, зміни чи припинення взаємних прав та обов'язків у різного рода відносинах.

Документ - матеріальний носій запису (папір, кіно- і фотоплівка, магнітна стрічка, дискета тощо) з зафіксованою на ньому інформацією про факти, події, явища об'єктивної дійсності та розумової діяльності людини, яка за своїм змістом та формою свідчення є джерелом відомостей, що мають певне юридичне значення.

Доручення - документ, за яким організація чи окрема особа (повірений) зобов'язується вчинити від імені й за рахунок іншої організації чи особи (довірителя) певні юридичні дії.

Закон - нормативно-правовий акт, прийнятий органом законодавчої влади або всенародним референдумом, що регулює найбільш важливі суспільні відносини, виражає волю й інтереси більшості населення, має найвищу юридичну силу щодо всіх інших нормативно-правових актів і особливий порядок прийняття.

Індивідуальна правосвідомість - сукупність правових знань, емоцій і настанов конкретного суб'єкта відносно чинного чи бажаного права.

Касаційне подання - акт прокурорського реагування на незаконні чи необгрунтовані вирoki, ухвали і постанови апеляційного суду.

Касація - форма перегляду (подання прокурора, скарга учасника процесу) вищестоящим судом судових вироків, постанов і рішень судів нижчої інстанції, що набрали законної сили.

Кодекс - нормативно-правовий акт, в якому об'єднано і систематизовано правові норми, що регламентують відповідну сферу суспільних відносин. К., як правило, виступає основою певної галузі чи підгалузі законодавства.

Колективний договір - письмова двостороння угода між власником або уповноваженим ним органом і трудовим колективом, що регулює виробничі, трудові та соціально-економічні відносини між ними. К.д. укладається на підставі чинного законодавства і реєструється місцевими органами виконавчої влади.

Конституційний Суд України - єдиний орган конституційної юрисдикції в Україні, який вирішує питання про відповідність законів та інших правових актів Конституції України і дає офіційне тлумачення Конституції та законів України. К.С.У. є складовим елементом судової влади, але не входить до системи судів загальної юрисдикції і правосуддя в класичному розумінні не здійснює, тобто не розглядає конкретних кримінальних або цивільних справ, не є апеляційною, касаційною чи наглядовою інстанцією для судів загальної юрисдикції.

Майнові відносини - цивільно-правові відносини, які виникають між суб'єктами з приводу володіння, користування і розпорядження майном.

Механізм держави - система державних органів (апарат держави) та сукупність державних організацій, за допомогою яких держава виконує покладені на неї завдання та функції.

Мова судочинства - конституційний принцип правосуддя, згідно з яким судочинство в Україні здійснюється державною (українською) мовою. Застосування інших мов у судочинстві здійснюється у випадках і в порядку, визначених законом.

Норма права - загальнообов'язкове, формально визначене правило поведінки, встановлене або санкціоноване державою і спрямоване на регулювання суспільних відносин шляхом надання їх учасникам юридичних прав і покладення на них юридичних обов'язків.

Органи виконавчої влади - різновид самостійних державних органів, призначених для здійснення виконавчих та розпорядчих функцій управлінського характеру щодо безпосереднього керівництва державними справами. О.в.в. класифікують на: 1) вищі (КМ України); 2) центральні (міністерства, державні комітети, центральні О.в.в. зі спеціальним статусом); 3) місцеві (державні адміністрації в областях, районах, районах АРК, містах Києві, Севастополі).

Подія - вид юридичних фактів, які виникають незалежно від волі людини і з якими закон пов'язує виникнення правовідносин.

Позивач - фізична чи юридична особа, яка звернулась до господарського чи третейського суду за захистом свого порушеного права або інтересу, що охороняється законом.

Позов - засіб судового захисту порушених прав або охоронюваного законом інтересів фізичних чи юридичних осіб.

Реквізити - у праві обов'язкові дані, які мають бути в будь-якому документі для визначення його дійсним.

Розпорядження - вид підзаконного акту; акт органу управління, що видається в межах його компетенції і має обов'язкову силу для юридичних і фізичних осіб, яким Р. адресоване. Р. вступає в силу з моменту його видання.

Скарга - звернення громадян в усній чи письмовій формі до офіційного державного органу чи службової особи з приводу порушення їх прав або інтересів, що охороняються законом.

Угода - волевиявлення двох і більше сторін, спрямоване на встановлення, зміну чи припинення взаємних юридичних прав та обов'язків.

Указ - назва підзаконного нормативно-правового акту, який видається Президентом України в межах його повноважень. У. не повинен суперечити Конституції та законам України і є обов'язковим для виконання на всій території країни.

Форма (джерело) права - державно-офіційні способи виразу і закріплення норм права, надання загальним правилам загальнообов'язкового, юридичного значення.

Цивільне право - галузь права, сукупність правових норм, що становлять основний зміст приватного права та регулюють особисті немайнові й майнові відносини, які ґрунтуються на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників, з метою задоволення останніми власних матеріальних і духовних потреб та інтересів. Основними джерелами Ц.П. є Конституція та ЦК України.

Юридичні події - вид юридичних фактів, явища, виникнення, дія і припинення яких не залежить від волі суб'єктів правовідносин, але з настанням яких настають певні правові наслідки (смерть людини, загибель майна внаслідок стихійного лиха тощо).

Юридичні факти - конкретні життєві обставини, передбачені гіпотезою правової норми, які зумовлюють виникнення, зміну чи припинення правовідносин. За вольовим критерієм Ю.ф. поділяються на юридичні події та юридичні дії.

Навчально-методичне видання

Документне забезпечення правового захисту громадян

Методичні вказівки до вивчення дисципліни

для студентів напрямку підготовки

6.020105 "Документознавство та інформаційна діяльність"

Укладач: Лукашевич О.А.

Підписано до друку 7.11.2014. Формат 84x108 1/16. Ум. друк. арк. 3.

Зам. № 7. Тираж 50 прим.